

Đề bài

*Phân tích sự thể hiện
tâm trạng của nhà thơ*

Lí Bạch trong bài

Đường đi khó

Bài làm

Cả bài thơ, tác giả nêu lên ba cái khó trên đường đời. Cái khó thứ nhất đó là cuộc sống giàu sang xa hoa quyền quý trong cung đình với những cám dỗ về vật chất, trói buộc tinh thần, hạ thấp con người thành kẻ luồn cúi, nịnh hót, tiêu ma chí khí. Bằng cách nói nghệ thuật giàu hình ảnh, tác giả nêu lên cái khó khăn và đưa ra cách giải quyết: muốn chống lại cám dỗ của cuộc sống giàu sang, theo ý ông thì ta phải biết căm ghét nó (dần chén ném đĩa) và điều quan trọng là phải giữ vững chí khí (vung gươm bốn phía lòng mênh mang).

Đây không phải là khẩu khí suông mà nhà thơ đã sống và làm như những điều ông nói. Năm bốn mươi hai tuổi, ông được tiến cử vào cung giữ một chức quan trong Hàn lâm viện. Nhưng không đầy ba năm thì ông từ quan, tiếp tục cuộc đời phiêu lãng không chịu: *uốn lưng cúi mày, phụng thờ bọn quyền quý*.

Cái khó thứ hai, vẫn bằng cách nói nghệ thuật, giàu hình ảnh tượng trưng mang sắc thái lãng mạn, ông nói về những khó khăn khách quan to lớn trên đường đời do thiên nhiên, xã hội gây ra và vấn đề con người có khát vọng lớn phải biết giữ vững chí khí, và chờ thời cơ nhưng không được nản lòng, thối chí – con người muốn vượt Hoàng Hà dù *băng đầy sông*, muốn lên Thái Hằng dù *tuyết mù trời*, *mơ cõi huyền đến bên mặt trời* sông lớn, núi cao đến cả mặt trời cũng thành bé nhỏ đi với khí phách của con người. Khó khăn càng lớn, chí khí con người càng cao. Lí Bạch đã từng làm thế. Trong bọn An Lộc Sơn, ông theo Lí Lâm chống thù trong giặc ngoài, Lí Lâm bị triều đình nghi kị giết chết, ông bị kết tội bị đày đi biệt xứ, sau được ân xá, ông vẫn không nản lòng, gần cuối cuộc đời vẫn bôn ba đây đó để nuôi chí lớn. Đến năm sáu mươi một tuổi, ông vẫn còn xin theo Lí Quang Bật dẹp loạn nhưng rồi bị bệnh và mất năm sáu mươi hai tuổi. Cái khó thứ ba mà con người phải đạt là đường đời có nhiều ngã. Đến đây ông bỗng thốt lên điệp khúc *Đường đi khó! Đường đi khó!*, một lời than vang lên đúng lúc tự nhiên và hợp lí, nếu xét về vị trí của nó trong bài thơ và trong sự diễn biến tâm trạng của nhà thơ. Đường đời quả là không dễ, nó đầy rẫy khó khăn. Lời than thở tóm những khó khăn đã nói trên, đồng thời mở ra những điều sắp nói về một loạt khó khăn khác nữa trên đường đời: đường đời còn nhiều ngã, nhiều lối *bao ngã rẽ giờ đang ở đâu chọn ngã nào lối nào cho đúng?* Một sự chọn lựa quyết định thành bại, sai đường lạc lối là tiêu ma mọi ước mơ, hoài bão sự nghiệp.

Ở đây, ta thấy cách nhìn đời của Lí Bạch tuy là một con người lãng mạn với nhiều ước mơ lớn nhưng ông cũng là con người hành động, ý thức được những khó khăn to lớn con đường mình đi, có điều là ý thức về khó khăn không làm ông chùng bước nản lòng, thối chí. Cuộc đời của ông là một bằng chứng. Ở hai câu cuối ông có nói: *Hắn có lúc...*, nghĩa là chắc chắn rằng sẽ có lúc, có dịp để ông thực hiện chí lớn, nhà thơ vẫn giữ vững lòng

tin dù *đường đi khó*. Lòng tin cũng là sức mạnh của con người có chí khí, có lí tưởng. Tuy ở mỗi đoạn trong bài thơ, tác giả có nói đến một cái khó riêng, nhưng ở cả ba đoạn thơ ta đều thấy sự nhất quán: là con người phải có chí khí vươn lên cuộc sống tự do, phóng khoáng, từ chối vinh hoa phú quý. Ở đoạn hai là ý chí bình tĩnh sáng suốt biết chờ đợi và nuôi hoài bão lớn.

Tóm lại, cả bài thơ đều bộc lộ thái độ sống, cách sống cao đẹp của Lí Bạch và khi liên hệ với tiểu sử, với đời sống thực tế của tác giả, ta thấy Lí Bạch đã theo đuổi một cuộc sống như thế.